

Proposta didàctica

Àngel-O. Brunet

Dirk, dixit!

Àngel-O. Brunet

 onadaedicions.com Maremàgnum, 13

1. ABANS DE LLEGIR

Pel que fa al títol

- ▶ Què et suggereix? (Si és que et suggereix alguna cosa.)

- ▶ Dirk sembla un nom propi, possiblement el d'un dels personatges, però *dixit*? Per què creus que està en cursiva? Saps què vol dir?

- ▶ Si no ho saps, mira de trobar la definició consultant algun diccionari de locucions llatines, com ara: <http://www.xtec.cat/~sgiralt/labyrinthus/roma/lingua/locutio2.htm> Quan ho sàpigues, reescriu el títol substituint *dixit* per la seva equivalència en català.

- ▶ Què et suggereix ara el títol? (Ara sí que te n'ha de suggerir alguna.)

Pel que fa a la imatge de la coberta

Et volem proposar que llegeixis la imatge de la coberta del llibre. Sabries fer-ho? O creus que només les paraules es poden llegir? Per interpretar una imatge primer farem una descripció d'allò que veiem, dels elements visuals que observem, de les formes, els colors, les textures, la composició, l'enquadrament, la il·luminació, etc. Després, intentarem extreure el significat (o significats) de cada un d'aquests elements i mirarem d'integrar-los tots junts en un missatge coherent. Aquestes dues fases de la lectura d'una imatge s'anomenen denotació i connotació.

- ▶ Observa la fotografia de la coberta del llibre. Què hi veus? Com ho veus? De quins elements es compon? (Quan ho hagi fet, n'hauràs extret els elements denotatius.)

- ▶ On situaries la imatge? Creus que tot plegat t'està suggerint el tema del llibre? O és només una imatge triada a l'atzar? Sigui quina sigui la teva resposta, quin tema (o temes) et suggereix la foto de la coberta? (Quan ho hagi fet, n'hauràs copsat els elements connotatius.)

► Has tingut en compte la il·luminació a l'hora de respondre les dues preguntes anteriors? Creus que si la mateixa imatge hagués estat molt més il·luminada, amb llum natural, per exemple, o amb un focus molt potent, la teva percepció del tema hauria canviat considerablement? Sigui quina sigui la teva resposta, argumenta-la.

► Llegeix la sinopsi que trobaràs a la contracoberta (primer paràgraf) i busca-hi 5 paraules que t'evoquin l'ambient de la foto de la coberta.

► A la sinopsi hauràs llegit que en un cine va succeir un fet misteriós. Creus que un cine és un bon decorat perquè hi puguin passar coses misterioses? Sigui quina sigui la teva resposta, argumenta-la.

► I, parlant de cine, una pel·lícula cinematogràfica, o cel·luloide, es compon de fotogrames. Busca la definició de *fotograma*, escriu-la i visualitza'n algun.

► Fes també una ullada a l'enllaç d'Internet: <https://es.wikipedia.org/wiki/Multiverso> Sense entrar en detalls, de quines hipòtesis científiques parla?

► Una d'aquestes hipòtesis és la 1.4 Universos Múltiples (Multiverso de nivel III): https://es.wikipedia.org/wiki/Universos_paralelos Busca, en aquest enllaç, un element visual comú amb la foto de la coberta del llibre. Quin és aquest element?

► Quan l'hagis trobat, i ara que ja coneixes l'existència de les hipòtesis anteriors, creus que la seva presència en la coberta es pot justificar, en part, per suggerir-nos algun altre tema més que fins ara no havies tingut en compte relacionat amb el llibre?

► A quin tema es pot referir?

► I, si és cert que ara hi veus un altre tema (un nou element connotatiu) que abans no havies sabut percebre, per què creus que deu ser? Hi té alguna cosa a veure la informació posterior que has rebut després de visualitzar per primer cop la imatge?

Pel que fa a l'autor

Possiblement hauries preferit veure una pel·lícula en comptes de llegir un llibre. Sigui com sigui, abans que el comencis a llegir, visualitza l'interval 1:15 – 2:06 de l'entrevista amb l'autor que trobaràs en l'enllaç <https://youtu.be/QW4ZpgsFZDw> Després respon a la pregunta.

- ▶ Creus que a l'autor li hauria agradat més haver fet una pel·lícula que no pas haver escrit un llibre? Sigui quina sigui la teva resposta, argumenta-la.

Obrint el llibre

Què en diries, del nombre de pàgines? En són massa? Suficients? O per al teu gust preferiries que n'haguessin estat més?

Per norma general, cada pàgina d'un guió literari cinematogràfic equival a un minut de projecció. Els films convencionals acostumen a basar-se en guions literaris d'entre 90 i 120 pàgines, que equivalen a 1,30 o 2 hores de projecció. Si el llibre que tens a les mans fos un guió literari cinematogràfic, quant duraria la pel·lícula?

Però *Dirk, dixit!*, almenys de moment, no és un guió cinematogràfic, per molt que el seu autor ens hagi dit que parteix del mateix mètode alhora de bastir una novel·la. Els guions es componen de seqüències i les novel·les, de capítols. Un guió convencional, dels que hem anomenat anteriorment, tenen al voltant de 50 a 70 seqüències. Quants capítols té *Dirk, dixit!*? Si en fossin seqüències, podríem dir que...

Saps quina diferència hi ha entre un guió literari i un guió tècnic? Si ho saps, fes-ne un breu resum. Si no ho saps, busca informació per Internet i escriu-ne les principals diferències.

Les seqüències es numeren i es col·loquen una al darrere de l'altra, generalment en ordre temporal (llevat dels *flashbacks*, *flashforwards*). En l'encapçalament de cada seqüència s'indica on succeeix l'acció (el decorat), si és un espai interior o exterior, "int o ext" (la localització), i també s'hi especifica el moment en què transcorre l'acció, "dia o nit" (l'efecte). Generalment, canviarem de seqüència quan canviem de decorat o quan hi ha hagut un pas temporal.

Exemple:

1 CLASSE DE CATALÀ INT/DIA

Els alumnes (noies i nois), asseguts en els pupitres, escolten el que els diu la professora (de mitjana edat i amb ulleres de cul de got), dempeus, al davant de la pissarra i amb un llibre a les mans.

(PROFESSORA)
(amb to d'amença)
Teniu vit-i-quatre hores per
llegir-vos-el! Només
vint-i-quatre hores!Entesos?!!!

Els alumnes, amb aspecte atemorit, no gosen respondre mentre miren atentament la professora que, tot d'una, esclata a riure (a l'estil malvada de Disney) mentre els mostra el llibre: Dirk, dixit!

2 PATI D'ESCOLA EXT/DIA

Els alumnes, amb posat abatut i pensatiu, estan asseguts en rotllana. Es van passant el llibre els uns i els altres.

ALUMNE 1
(mirant el llibre i
passant-lo)
És impossible. No ho
aconseguiem. No podem llegir un
llibre en un sol dia!

ALUMNE 2
(mirant el llibre i
passant-lo)
I si els ho diem als nostres
pares?

ALUMNA 1
(mirant el llibre i
passant-lo)
No ens creuran. Diran que fa
setmanes, o fins i tot mesos, que
sabíem que l'havíem de llegir,
segur!

ALUMNE 3
(mirant el llibre i
passant-lo)
És clar! La culpa sempre és
nostra, sempre! Encara que
tinguem raó.

ALUMNA 2
(mirant el llibre i
passant-lo)
Què fem, doncs? Demà ens posem
tots malalts?

(CONTINUA)

CONTINUACIÓ:

2.

ALUMNA 3
(mirant el llibre i
passant-lo)
Tots alhora seria molt sospitós!

ALUMNE 4
(mirant el llibre i
passant-lo)
Doncs, suspendrem.

ALUMNE 5
(mirant el llibre i els seus
companys)
I si fem que desaparegui?

ALUMNES
(amb sorpresa, tots alhora)
Qui?! La professora?!

ALUMNE 5
No. El llibre!

Els alumnes, que ho rumien durant uns instants, finalment diuen que no amb el cap. L'Alumne 5, que encara té el llibre a les mans, es posa dempeus i el llença amb molta força.

ALUMNA 4
Si almenys hi hagués una
pel·lícula del llibre.

El llibre, mentre vola per l'impuls, comença a topar i a rebotar una i altra vegada: amb un arbre, un banc de fusta, un tobogan, una paperera, una porteria d'handbol i, finalment, amb el cap de la Professora que, del cop, cau de cul a terra, amb el llibre a les mans.

Els alumnes, amb recel, de seguida s'hi atansen. La Professora, asseguda i amb el llibre a les mans, té els ulls tancats. Els alumnes la miren atentament.

ALUMNE 6
Hem begut oli! Quan obri els
ulls, veureu!

ALUMNA 5
Potser es torna bona. Un cop
així, qui sap si...

De sobte, la Professora obre els ulls i els alumnes s'espanten. Dels ulls de la professora, que resta inexpressiva, es projecten dos feixos de llum que il·luminen, a tall de projecció cinematogràfica, la paret del davant on es pot llegir:

"Dirk, dixit!, la pel·lícula".

Tots salten d'alegria.

► Per cert, l'acció que es descriu en un guió, en quin temps verbal i en quina persona s'expressa?

2. MENTRE LLEGEIXES

Generalment, els capítols de *Dirk, dixit!* no són gaire extensos. En molts, l'acció només transcorre en un mateix decorat (que seria una única seqüència). En d'altres, en canvi, hi apareixen diversos decorats (diverses seqüències), tot i que, en aquest cas, sempre n'hi haurà un d'aquests on l'acció que s'hi desenvolupa serà molt més rellevant per al creixement de la història.

Així que acabis de llegir cadascun dels capítols, escriu l'encapçalament de la seqüència (decorat+localització+efecte), o de les seqüències que consideris més rellevants, i anota-hi a sota una petita ressenya del que hi passa (d'allò que creus que, en aquest capítol, ha ajudat a fer avançar la història).

CAPÍTOL 1

1 Pati de butaques d'un cine int/dia

El narrador ens conta com va desaparèixer, juntament amb la Laia, quan tenien cinc anys. Ell reapareix, però ella no. Ningú, ni ell, sap què va passar.

CAPÍTOL 2

2 Casa família d'acollida int/dia

Les famílies que l'acullen l'interroguen per descobrir què va passar.

3 Sala de visites d'un orfenat int/dia

El narrador es diu Jan. Els pares de la Laia li porten un regal per al seu desè aniversari i ell els promet que, quan sigui gran, trobarà la Laia.

CAPÍTOL 3 (fins a l'últim)

...

3. DESPRÉS DE LLEGIR

Si has desglossat els capítols de *Dirk, dixit!*, a través de les seqüències que els componen, tindràs el que en cinema s'anomena l'escaleta. L'escaleta és un dels passos previs per escriure un guió (i, pel que diu l'autor de *Dirk, dixit!*, també una novel·la). La disposició en l'ordre narratiu en què transmetrem la informació (des de la seqüència 1 fins a l'última) ens serveix, a tall de mapa, per poder veure el desenvolupament de la dramàtica. Amb aquest mapa també podrem saber quants decorats ens caldran a l'hora d'organitzar el futur rodatge.

Un cop tenim l'escaleta, el següent pas, abans de posar-nos a escriure el guió, és fer el tractament d'aquesta escaleta. El tractament de l'escaleta consisteix a resumir què passa en cada seqüència i a través de qui (personatges).

- ▶ No et demanarem que facis el tractament de l'escaleta que hauràs escrit en l'apartat anterior, però sí que ens parlis dels personatges de *Dirk, dixit!*

Nom del personatge	Com te l'imagines?	Com es comporta?

► Posats a fer un recorregut per les pàgines que has llegit, busca i respon:

Pàg.	Mot, nom o frase	Significat o qui és
19	fer un set	
42	atzagaiada escatològica	
42	karma	
59	disfèmic	
80	aquelarre	
89	anar gat	
171	Bonnie and Clyde	
177	Dashiell Hammett	
177	Sam Spade	
180	Darth Vader	

► Sense entrar en detalls, què s'explica en les pàgines 61 i 62? Recordes si tindrà certa repercussió en el desenllaç de la història?

► Quina banda sonora posaries a *Dirk, dixit!?* Quina cançó o música que t'agradi creus que li escauria?

► Un dels capítols es titula "22 Guns". Per què creus que es titula així? Busca a Internet aquesta cançó, interpretada per Green Day, i escolta-la. Segons el teu parer, creus que també podria ser la banda sonora de *Dirk, dixit!?*

► Un dels elements del llenguatge cinematogràfic és el *flashback*. Busca els que hi ha en el text, explica què hi passa i com l'autor ha volgut que es diferenciïn de la resta del text.

► Alguns dels títols dels capítols estan repetits. Per què? Què hi passa?

Has sentit a dir mai que “pel que fa als gustos, no hi ha res escrit”? Això vol dir que, davant d'una obra d'art, una pel·lícula, un llibre, un còmic, una noia, un noi, un pastís, una posta de sol, una classe de matemàtiques, un salt de trampolí, un gol... som sempre lliures de poder sentir si ens agrada o no, i de dir, en conseqüència, si ens agrada o no.

És per això que en les següents preguntes la teva opinió (sigui quina sigui) serà el més important de tot. Això vol dir que la teva opinió no té per què coincidir amb la del teu company o amb la de la gran majoria de la classe, ni de bon tros amb la del professor o professora. La teva opinió, el que tu creguis, serà sempre la resposta correcta. Ara bé, sempre que la sàpigues argumentar.

► Què és el que no t'ha agradat de *Dirk, dixit!*? I per què?

► Hi canviaries alguna cosa? Quina? I per què?

► Què és el que més t'ha agradat de *Dirk, dixit!*? I per què?

► Tens la possibilitat d'enviar un correu a l'autor de *Dirk, dixit!* per donar-li la teva opinió personal, què li diries?

Destinatari: deguionsllibres@tinet.cat

Remitent:

Tema:

Missatge:

4. A TALL D'INFORMACIÓ ADDICIONAL

Una de les estructures, o paradigma, més habituals amb què es vehicula l'acció en els guions d'aventura és la de tres actes.

Acte I (plantejament) + Acte II (nus o confrontació) + Acte III (desenllaç)

El protagonista, en aquests guions d'aventura, és sempre l'HEROI, però, per a ser-ho, abans ha de passar per quatre etapes que l'aniran transformant en els quatre arquetips:

ORFE → RODAMÓN → GUERRER → MÀRTIR = HEROI

L'Acte I ocupa les primeres 30 pàgines de guió. En aquest primer bloc, el protagonista (ORFE) deambula en el seu món quotidià sense cap objectiu concret fins que algú, o algun esdeveniment, el crida perquè accepti un repte que pot canviar-li la vida (canvi, per a bé o per a mal, segons el seu futur esforç i el maneig que faci de les habilitats que encara ha d'aprendre). Quan el protagonista accepta el repte, anomenat "el crit de l'aventura", abandonem l'Acte I.

L'Acte II transcorre a través de les pàgines 30-90 d'un guió. Aquest bloc se subdivideix en dos:

- Pàgines 30-60, on el protagonista busca constantment, a manera de RODAMÓN, les habilitats que l'hauran d'ajudar a aconseguir el seu objectiu final. En aquest apartat, generalment, sempre rep l'ajut d'algú que n'és expert i que s'erigeix com a mentor.

- Pàgines 60-90, on el protagonista, a manera de GUERRER, se submergeix cada cop més en els perills que l'apropen al seu objectiu final.

Quan el protagonista es veu abocat a l'enfrontament final i decideix, després del qual o guanyarà o perdrà, és quan abandonem l'Acte II.

L'Acte III transcorre entre les pàgines 90-120. En aquest darrer bloc, el nostre protagonista esdevé MÀRTIR perquè, per assolir el seu objectiu, se sacrificarà i preferirà corre el perill de perdre la vida abans d'abandonar. Sigui quin sigui el resultat d'aquest enfrontament final, el sacrifici del protagonista haurà valgut la pena perquè s'haurà aconseguit l'objectiu final.

► A manera de pregunta addicional, creus que *Dirk, dixit!* fa servir l'estructura de tres actes?

Proposta didàctica

Àngel-O. Brunet

Dirk, dixit!

Àngel-O. Brunet

Dirk, dixit!

Àngel-O. Brunet

 onadaedicions.com Maremàgnum, 13

Quan tenien cinc anys, i mentre eren al cine, la Laia i en Jan van desaparèixer misteriosament. Un parell d'hores més tard, i a uns quants quilòmetres de distància, en Jan va reaparèixer sense poder recordar res del que havia passat. Vint anys després, de la Laia encara no se'n sap res, i en Jan és un jove amb molta mala sort que sempre acaba ficant-se en embolics.

A cavall entre la fantasia, la ciència ficció i la novel·la negra, i amb l'ús d'un llenguatge amè i dinàmic, gairebé cinematogràfic, *Dirk, dixit!* atrau i sorprèn el lector amb un ritme trepidant i carregat d'humor.

Maremàgnum, 13

ISBN: 978-84-15896-98-2